

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

Lăncerul — Icoană din visata ardelenească de la 1848¹

Eu îl știu de mult pe Mandi Lăncerul, de când eram un prisnel de copil și purtam cămășuță lungă. Veniră uneori, vara, la noi, la moșu, că erau cunoscuți vechi și prietini. Un om înalt, de ajungea cu capul în grindă la casa noastră, lat în spate și greu la pas, că tremura fața casei când pășea. Avea mustațe groase, cărunte, și niște răzoare de sprâncene, că abia se cunoșteau două ținte de jăratec sub dunga frunții. Părul îi cădea în plete pe umeri, și pe lângă tâmpile îi coborau două chici, împletite ca la fete. Purta cu sine veșnic o măciucă lucie-lucie și afumată, cu ferecătură cumplită în capătul deasupra. Răsărea după-amiezile în porțița noastră de la drum, și intra Cetită în seara de 9 Martiu n. l i țlătoarea cu cântării și cetiri, dată de blăjeni în onoare a Regimentului 2 Roșiori, tropăind greu din călțiuni, în casă. Dădea binețe răstit, parcă cu o undă de mânie tainică în ochi, și se așeza lângă moșul meu, după masă. Îl vedeam om închis și aspru. Și noi, copiii, ne opream sfioși în prag, tremurând când își întorcea fața către noi Mandi Lăncerul. Că așa-i ziceau oamenii. Și așa îl știau toate satele de la Murăș la deal, și pe Arieș în sus, până la Turda: Mandi Lăncerul...

Moșu-meu, om vorbăreț și cald la grai de altfel, când intra Mandi pe ușă parcă i-se îndesă barba cărunță de popă bătrân, și ochii îi căpătau luciri scăpărătoare, de foc. Tăceau vreme îndelungată alături. Sprâncenele doar de le tremurau, umbrind luminile ascuțite dedesubt. Apoi, uneori, schimbau câteva vorbe aspre, scurte.

— Ai mai venit încoace, frate Mandi?

— Venit, popo.

— Da' cum o mai duci?

— Hm, eu o duc, popo. Da' rău o ducem noi, țara, Ardealul. Rău...

— Ardeal nenorocit! Și se încruntau iarăși cei doi bătrâni, mărturii din alte vremi. Altă dată, când umbrele serii îi cuprindea așa la masă, alături, și sunetul clopotului de vecernie venea domol din marginea satului, ca o undă de chemare veche, din bătrâni, tresărea Mandi moșneagul, și se trăgea mai aproape de tovarășul său, iar ochii îi luceau în o lumină dulce, duioasă.

— Mă frate Ioane, te mai gândești tu acuma la Bărnuț, când spunea, colo la Blaj, la adunare, ca un arhanghel, cu fruntea lată, cu ochii peste mulțime: „**Oameni buni, scumpii mei frați, de acuma suntem slobozi... De acuma noi suntem stăpâni peste viața noastră. Trăiască sfânta libertate...!**”.

— N'auzi, frate Ioane, parcă mă furnică și am vorbele lui: „**Trăiască sfânta libertate! Domn și iobag: tot una. Un cap, o viață...**” Ce vorbe sfinte, măi frate Ioane! Barba moșului tresărea și ea atunci, și mâinile lui

¹ Unirea poporului, Anul XXIX. Nr. 71. Blaj, Joi, 3 Aprilie 1919. Poporal Nr. 10., p. 2

uscate căutau brațele lungi a lui Mandi. Și haina neagră-verzie a preoției se alătură, într-o îmbrățișare caldă, de cojocul aspru al celuiilalt bătrân.

— Ehe, Mandi, ce mai vremei atunci!

Apoi iarăși, după un răstimp, se ridică pieptul lui Mandi în lumina sfioasă de la fereastra din fund, și peste frunte i-se întindeau două vine groase, două sfori de oțel, sub firele de păr cărunte. — Da' când am dat mai întâi, Ioane, cu lancea mea de șase palme în tăiș, știi colo la podu' Ațintișului, cu popa Vlăduț. De s-au înroșit apele Murășului. Și urlau văile de darabanele noastre de lemn. Și răcneau tribunii călări, cu săbiile în vânt: „**Pentru sfânta libertate!**” - — **Atunci, popo Ioane, am trăit noi!**...

Chipurile moșnegilor se întunecau atunci deodată, se făceau una cu întunecul sării. Mandi se ridica repede de după masă, își îndoaia mijlocul uriaș, la ușă, sub pragul deasupra, și călțunii lui grei sunau aspru pe uliță la vale, până departe. Șterse, mai mult de petrecanie și de priveală fără culoare, iar nu de simțire și de înălțare românească. Noi însă cât de mult ne bucuram și de acelea, fiindcă erau românești și erau spuse în limbă părinților noștri!

Acum e România pe aceste a plaiuri străbune, și s-au rupt și cătușile de robie ale sufletului. Putem să ne avem teatrul nostru slobod și croit după simțirile noastre. Începutul teatrului slobod vreau să-l facă artiștii cei mari de la București, aducându-ne piese naționale, în cari vom vedea pe Ștefan cel Mare, pe Vodă Răzvan, pe Tudor Vladimirescu și pe toți cei mari și aleși ai Neamului nostru, stându-ne înaintea în hainele vremii lor și vorbindu-ne grai la grai, ca și când am trăi și noi în timpurile lor de mărire românească. Artiștii vor începe reprezentațiile la Brașov, apoi vor trece la Făgăraș, Sibiu, și pe la începutul lunii Mai vor fi la Blaj, unde vor da trei reprezentații.

În vederea acestor mari sărbători s-au alcătuit în Blaj mai multe comitete, care să pregătească lucrurile pentru primire și pentru aranjarea convenită. De la Blaj artiștii vor trece mai departe la Alba-Iulia, Orăștie, Cluj și aiurea. Vestim de pe acuma acestea mărețe serbări ale sufletului românesc descătușat, cu îndemnul ca sătenii noștri încă să știe de ele și să alerge la vremea sa, în orașele mai apropiate de dânșii, să le vadă.